

TRANSILVANIA

ORGANUL

ASOCIAȚIUNII PENTRU LITERATURA ROMÂNĂ ȘI CULTURA
POPORULUI ROMÂN.

Nr. VI.

Sibiu, Noembrie – Decembrie 1905.

An. XXXVI.

BRAȘOVUL.

Industrie și meserii.

Se știe, că din vechime, Brașovul a fost cel mai important punct din Transilvania în privința negoțului și a industriilor.

Benigni ¹⁾ ne spune că, la 1795, Brașovul număra, între 20,000 locuitori, 74 neguțători.

Despre industriașii din 1807, tot el ne dă următoarele date: ²⁾

Producenți de straițe	1
Strugari în os	11
Ciuturari	53
Găitanari	8
Văpsitori	8
Putinari	33
Aurari și argintari	4
Pălării	12
Pieptenari	10
Tinichigii	7
Cojocari	37
Căldărari	16
<u>Transport</u>	<u>200</u>

¹⁾ Benigni Edl. v. Mildeberg. Handbuch d. Stat. und Geogr. d. Grossf. Siebb. Herm. 1837. pag. 34.

²⁾ Dto pag. 69.

Transport	200
Producenți de pânză	175
Cușitari	3
Postovari	63
Curelari	28
Argăsitori	29
Săpunari	13
Funari	55
Lăcătuși	25
Croitori	16
Păpucari, germani	45
„ sași	53
Producenți de ciorapi	8
Măsari	43
Oлари	34
Rotari	17
Boboari	61
Turnători de cusitor	4
Producenți de tecii	8
Cu totul	880

Vrednică de remarcat eră pe atunci industria țesătoriei de pânză în Codlea și Hălchiu, din districtul Brașovului. În calcul de mijloc se produceau pe an, în Codlea 1000, în Hălchiu 500 bucăți de pânză de câte 50 de coți vienezi, jumătate de bumbac, jumătate de cânepă, în preț de 26.000 fl.

În Brașov 24 postovari și 61 boboari confecționau pe an preste 1000 bucăți postav ordinar și preste 10.000 bucăți halina și postav pentru haine. Afară de aceștia, 39 țesători de rasă produceau la an 1600 bucăți rasă și flanele. Cam 600 familii de român lucrau la țoale, pe an cam 38.000, cari toate mergeau în Ungaria și România.

Și lucrătorii români de șinoare încă își aflau de bușul în România. Aceștia lucrau pe fiecare an 300.000 bucăți de câte 50 coți.

Ciuturarii (plosarii) confecționau pe an 37.200 ciuturi, în preț de 29.000 fl. Ele se treceau în Ungaria și România.

Acelaș ne spune că la 1813 la o populație de 22.476 locuitori, se aflau 1638 indivizi, cari se îndeletniceau cu industrii parte în țechiuri, parte afară de țechiuri.

Pentru anul 1844 găsim următoarele date amănunțite asupra meseriilor din Brașov, publicate de laboriosul fost secretar al Camerei comerciale din Brașov,¹⁾ I. Hinz.

Techiuri în anul 1844.

	Măestri	Văduve	Calfe	Ucenici	Total
1. Postovari	82	17	60	18	177
2. Boboari	63	8	19	6	96
3. Pălărieri	22	4	84	1	111
4. Cojocari	32	10	29	3	74
5. Pielari sau argăsitori	44	7	41	7	99
6. Aurari și argintari	6	1	5	3	15
7. Curelari	23	3	36	2	64
8. Șelari	11	3	7	1	22
9. Săpunari	17	6	9	2	34
10. Măsari	70	16	119	26	231
11. Zidari	22	8	70	11	111
12. Lemnari	29	15	38	7	89
13. Pânzari	167	24	113	32	336
14. Tinichigii	5	2	6	2	15
15. Covaci	13	2	24	14	53
16. Putinari	24	10	14	5	53
17. Strugari	54	2	20	8	84
18. Rotari	25	2	25	5	57
19. Funari	53	12	53	15	133
20. Lăcătuși producenți de puști	26	5	51	7	89
21. Căldărari	17	4	11	5	37
22. Croitori germani	53	11	99	39	202
23. Croitori sași	25	8	14	10	57
24. Brutari	34	12	7	3	56
25. Franzelari	11	1	10	—	22
26. Măcelari	30	5	13	6	54
27. Măcelari români	21	—	3	1	25
28. Producenți de străiți	1	—	—	—	1
29. Văpsitori	18	2	8	3	31
30. Compactori	12	1	5	—	18
31. Găitănari	8	2	1	1	12
32. Producenți de teci (teacă)	6	—	—	—	6
33. Posomontari	2	—	—	—	2
34. Cismari	100	17	164	26	307
35. Păpucari	62	20	150	21	253
36. Olari	34	2	8	5	49
37. Pieptenari	5	1	3	1	10
Total	1227	243	1319	296	3085

¹⁾ *Archiv* d. Vereins f. Siebenb. Landeskunde, III. Bnd. 1848. p. 117.

Alte corporațiuni.

	Măestri	Văduve	Calfe	Ucenici	Total
1. Comercianți sași	21	—	20	21	62
2. Comercianți români	118	—	44	32	194
3. Farmaciști	6	—	7	7	20
4. Bărbieri	6	1	15	6	26
5. Ceasornicari	4	1	3	3	11
6. Argășitori de piei	8	—	—	—	8
7. Fabricanți de vase de porcelan	2	—	5	3	10
8. Mănușari	2	—	2	1	5
9. Decatiri	4	1	7	—	12
10. Aramagii	1	—	1	1	3
11. Brânari	6	—	3	3	12
Total	178	3	107	77	365
Adauși cei mai dinainte	1227	243	1319	296	3085
Dau suma totală	1405	246	1426	373	3450

Aici nu sunt socotiți puținii topitori de plumb, împleții-
torii de ciorapi, urloierii și alții. Deasemenea și morarii de orz
și de hrișcă, pisetorii și piuarii, producenții cei mulți români
de strae (țoale), turtarii, producenții de cue și alții. Cifra ra-
murilor de industrie, în afară de țechiuri, se calculează în
Brașov la preste o mie.

Cu finea anului 1902 subscrisul a extras toate datele re-
feritoare la industriile și meseriile, cari se exercită în Brașov,
așa precum se află în Registrele Oficiului pentru meserii. Ele
ar trebui să se mai controleze cu privire la cei încetați din
vieață, cum și cu privire la cei, cari s'au depărtat din Brașov,
ori nu-și mai exercită meseria, și nu s'au anunțat la oficiul
competent.

După Registrele acestea se deprindeau în Brașov urmă-
toarele industrii și meserii:

Abator 1.

Agenturi (Afaceri de —) 12; — 10 germani, 1 maghiar, 1
român: George Nica.

Ape minerale (Deposit de —) 2; 1 armean, 1 evreu.

Arama (Topitoare de —) 1.

Arhitecți 10; 8 germani, 2 maghiari.

Asfalt (Fabrică de —) 1.

Asfalt (Intrepr. — și cement) 3; germâne.

Asigurări (Agenți pentru societăți —) 9.

Aurari și argintari 8; 7 germani, 1 magh.

Băcăni 16; 8 germ., 6 rom., 1 magh., 1 bohem.

Români: Ioan *Dușoiu*, Nicolau *Dușoiu*, Ioan *Eremie*, *Eremias* nepoți, Nicolau *Grădinariu* și George *Rența*.

Băi, (Stabilimente de —) 4. Românești: Băile Eforiei și Băile A. Popovici.

Bănci, institute de bani, 7; 2 săsești, 2 ung. și 1 română. Filiala Albina.

Berării 2, săsești.

Bere, (deposit de —) 1.

Bibliotecă, pentru a se imprumută cărți, 1, germână.

Biciclete, (prelucrători de —) 1, germân.

Birturi, localuri, în cari se vând beuturi, 170; 86 germ., 48 ung., 22 rom., 14 diverse.

Români: Ardelean Ilie, Arefța Elena, Băncilă Maria, Belindescu Stefan, Bobancu Manole, Predeanu Ioan, Căpățină G., Căpățină N. G., Eremias D., Furnică Vasile, Furnică Stefan, Iliescu G. El., Morariu G., Pernea Florea, Peligrad Paraschiva, Sfetea Nicolae, Spuderca El., Simeon Teodor, Stinghe George, Stinghe G., Stinghe Maria, Stinghe Sterie.

Boboar 1, germân.

Boltași, prăvălioare cu mărințișuri, 88, 43 germâni, 20 unguri, 12 români, 13 diverși.

Românești:

Arefța Ileana	Moarcăș Constantin
Bobancu Elena	Muntean Constantin
Bolindescu Stefan	Muntean Ioan
Niculae Căpățină	Nistor Ioan
Clipea Ioan	Stinghe Maria
Lupșan George	Voina Andrei
Mircea Anton	

Bordele, 4 stabilimente.

Brânari, 2; germâni.

Broderie, 1; german.

Brutări, 35; — 29 germâni, 3 români, 3 unguri.

Români: Câmpian Maria, Furnică Dumitru, Gonța George.

Cafenele, stabile 6; 5 germâne, 1 evreu.

Calapodari, 3; maghiari.

Căldărari, 3.

Camionaj și afaceri de comisiune, 9.

Candite, fabrică de zahar, 2; Una de candite și zahar și o fabrică de candite.

Candite și alva, (producători de —) 9; 6 români, 2 germani și 1 maghiar.

Români: Borcescu George, Furnică Paraschiva, Mircea Constantin, Nemciovici D., Pandele Ispas, Stoian Vasile.

Cărămidărie, 3; germani.

Cârnațari, 13; 11 germ., 1 român, 1 maghiar.

Român: Coliban Ana.

Cement, (fabrică de —) 1; german.

Cereale, (vânzare de —) 1 societate săsască.

Chipiuari, 2; 1 germ. și 1 magh.

Ciorăgari, 5; germ.

Cismari, 138; 121 magh., 13 germâni și 4 români.

Români: Cucu Ioan, Cucu Ioan, Dracea Nicolae, Stan Iosif.

Cleiu, (fierbător de —) 1; germ.

Clopote, (turnători —) 2.

Closete, curățitori de — 2, sas.

Cofetari, 5; 3 germâni, 1 român, 1 maghiar.

Român: Teodor Spuderca.

Cojocari, 30; 17 români, 9 maghiari, 4 germâni.

Români: Ardelean Ilie, Cioflec G., Davidescu G., Furnică D., Furnică M., Grindu Iacob, Haler Constantin, Man George, Man Ioan, Morar Petru, Neaguț Irodion, Pestrea Nicolae, Petric Stef., Rusu Cost., Răsu Gh., Scurtu P., Vlaicu I.,

Colportor, 1.

Compactorie, 8; 5 germâni, 2 evrei, 1 român.

Română: Ciurcu & Comp.

Corsete, (producători de —) 1.

Cost, localități unde se dă cost, 13; 7 germâni, 3 magh. 1 evreu, 1 român.

Română: Aldea Ana.

Coșuri, (impletitori de —) 5; 3 germâni, 1 maghiar, 1 polon.

Croitori, pentru haine bărbătești 87; 37 maghiari, 29 div., 13 germâni, 8 români.

Români: Bârban Ioan, Bidu I., Bobancu I., Bucă Gh., Cristof I., Pavel Petru, Platoș D., Ploscă Iosif.

Croitori pentru dame, 26; 11 germâni, 7 ovrei, 6 maghiari, 2 români.

Române: Wagner Helene, Petric Maria.

Curelari, 11; 7 sași, 1 român, 1 maghiar, 1 ovreu, 1 polon.

Român: Muscal Vasile.

Cușite, (ascuțitori de — și lucrători de —) 5; 2 germâni, 2 bohemi, 1 maghiar.

Danț, (profesori de —), 2; 1 germân, 1 bohem.

Dantiști, 4; 3 germâni, 1 ovreu.

Decatir, vezi: Postav.

Făinuri, (vânzători de —), 10; 9 germâni, 1 ungar.

Fauri, 10; — 7 unguri, 3 români: Chiperea G., Nistor N., Zaharie Petru.

Ferestari, 2.

Fiacări, 58; Mulți români și harnici.

Fierari, neguțători, 4; săsești.

Fotografi, 7; germâni și ovrei.

Frizeri și bărbieri, 26; 11 germâni, 5 maghiari, 10 div.

Funari, 7; 6 germâni, 1 ungar.

Galanterie, (neguțătorii de —) 6; 5 germâni, 1 ovreu.

Gaz, (fabrică de —), 1.

Grădinari, 4; 2 germâni, 2 alte naționalități.

Gravori, 2; 1 germân, 1 ovreu.

Greisleri, vezi: boltași.

Hăinari, 13; 8 ovrei, 4 germâni, 1 bohem. În asociere, cu un germân este și 1 român, Vestemean.

Hanuri, birturi unde să se poată trage cu trăsura 10; — 7 germâni, 2 unguri, 1 ovreu.

Hoteluri, 5; 3 ovreești, 1 rom., 1 germ.

Imblătit, (societăți de —) cu vapor, 4.

Instalatori, 4.

Lăcătuși 19; 10 sași, 8 unguri, 1 român: Precup Eugen.

Lână, (neguțători de —) 1 sas.

Lemnari, dulgheri, 35; 13 germ., 12 rom., 10 unguri.

Români:

Ardelean Vasile	Ploscă Dumitru
Fulga Vasile	Secolean Dumitru
Loga Niculae	Tănase George
Manulea Florea	Vasile Irimie
Muntean Ioan	Vlaicu Vasilie
Muntean Niculae	Voicu George

Lemnărie, (neguțători de —), 10; 2 rom., 5 germ., 2 ovrei, 1 ungar. Români: Muntean Vasile, George Zavici.

Lemnărie, fabrici de ferestree, 4; 3 germ., 1 ung.

Librari 7; 3 germ., 2 ovrei, 1 ung., 1 român, Ciurcu & Comp.

Licher, (fabrică de —) 4; 1 magh., 1 sas.

Litografii, 1, ovreească.

Măcelari, 48; 22 români, 18 germâni, 8 unguri.

Români:

Bărbucean Niculae	Navrea Niculae
Căpățină Dumitru	Orghidan Constantin
Chiroiu Ioan	Peligrad Niculae
Ciogu Niculae	Pitiș Arsenie
Furnică George	Preșmărean George
Furnică Niculae	Roncea Dumitru
Ghiriucea Niculae	Russu George
Grădinar Vasile	Stinghe Arsenie
Lupan Andrei	„ Nicolae
Mâzgărean D.	„ Nicolae
Navrea George	Urzică George

Mantale, (croitori de —), 1 germân.

Manufactură, (neguțători cu —) și marfă cu cotul 35; — 12 ung.-armenești, 10 germ., 9 ovreești, 3 div., 1 român: Pop Iuliu.

Mănușari, 2 germâni.

Marchetănie, mărfuri cu cotul și articole de împletit 13; — 6 germâni, 4 maghiari, 2 div., și 1 ovreu.

Mașini, (fabrici de lucrătoare pentru reparaturi de —), 6; 5 germâni, 1 maghiar.

Mașini, (fabrici de —), 5 germ.

Mașini, (deposit pentru —) de cusut, 4; 1 magh., 1 ovreu, 2 div.

Mățari, (curățitori de mațe pentru strune), 3; 1 român, 1 germân, 1 bohem, Român: Nicolau Roncea.

Mehanic, 1; bohem.

Măsari, 63; 23 maghiari, 24 germâni, 10 români, 6 div.

R o m â n i :

Bumbea Aron	Gal George
Bureția Niculae	Loga George
Căpățină George	Pascovici George
Coliban Ioan	Pernea Petru
Cristolovean Vasile	Popovici Vasile

Metal, (lucrători în —), 1.

Mijlocitori, afaceri de mijlocitor, 5; 2 germ., 3 ovrei.

Mobile, (vânzători de —) 7; 2 germ., 2 ovrei, 2 maghiari, 1 român: Popovici Vasile.

Mobile de fer și legene, (vânzători de —), 3.

Modiste, 8; 4 germ., 2 mag., 2 div.

Moară de vapor, 6; germ.

Morari 20.

Muștar, (fabrică de —) 1; germ.

Nălbitori 2.

Negustori cu diferite mărfuri, 48; — 36 rom., 8 maghiari, 4 germani.

R o m â n i :

Aldea Ana	Mazere Ioan
Bidu Ioan	Morar Radu
Bidu Vasile	Moroian Maria
Câmpeanu Sora	Neguț George
Căpătână Nicolae	Nistor Ioan
Cioflec Aron	Oltean Elena
Cocorandu G.	Orghidan Arsenie
Constantin Dumitru	Popescu Ioan
„ I.	Reșnovean Florea
„ Vasile	Spuderca Radu
Crețu Paraschiva	Stefan Radu
Crișbășan Florea	Stinghe M.
Ene Ioan	Stinghe Maria
Florea Elena	Stinghe Vasile
Ghighbiniță Nic.	Tanislău Dumitru
Giuvâlcă Ioan	Țiteiu Constantin
Guia Paraschiva	Voicu Maria
Lupșan Ioan	Voina Vasile

Neuțători cu mărfuri mestecate 32; 17 germ., 7 magh., 6 ovrei, 3 rom.: Bidu Ioan, Teodor Simion.

Olari, 1; magh.

Omnibus, 2, în Săcele.

Organiști, 3; 1 germ., 2 români: Cioflec G., Cioflec Nic.

Orologieri și opticieni, 13; 10 germ., 2 boh., 1 maghiar.

Oșet, (vânzători de —) 1.

Oșetari, 2; germani.

Pălărieri, 12 măestri; 5 magh., 4 germ., 2 div., 1 român: Meșotă Vasile.

Pânză, (țesători de —) 1.

Papucari, 143 măestri; 96 magh., 17 români, 16 div. naț., 14 germani.

R o m â n i:

Balea Nicolae

Moise Nicolae

Bredean Ioan

Motântan Simeon

Curcă George

Muntean Ioan

Dârstar Dum.

Muscal V.

Haller Ioan

Ocășan Vasile

Haller Vasile

Oltean George

Jeanu Const.

Purcarea Nic.

Lungu Nicolae

Telegeanu Lud.

Moldovan Andreiu

Papuci, neuțători de încălțăminte de piele, 5; 2 români, 2 germani, 1 maghiar. Români: Săbădeanu J., Avrigeanu J.

Parchete, (fabrică de —) 1; germ.

Pardositori 4; 1 boh., 3 români: Calin Ioan, Lupan Niculau, Tampa Gh.

Penele, (fabrică de —) 1.

Perieri, 6; 4 germ., 2 unguri.

Petrol, (fabrică de —) 3; Românească: Dima Nic.

Pianuri, (depozit de —) 2.

Piei, (neuțători de —) 6; 5 germani, 1 român.

Fiei, (vășitori de —) 1; român: Constantin Gh.

Pielari, 6; 4 germani, 1 ungar, 1 român, Petri Pompilius.

Pieptenari, 2; 1 sas, 1 ungar.

Pietrari, (tăietori în peatră), 3; 1 italian, 1 ungar, 1 ovreu.

Pilă, (producenți de —) 2; germani.

Plapomari, 4.

Pompe funebre, 3; 1 ungur.

Porci, (îngrășătoare de —) 2; germani.

Posomanar, ceprăgar, 1; ovreu.

Postav, (decatir sau tunzător de —) 1.

Postav, (fabrică de —) 5; 4 germani, 1 bohem.

Postovari 3.

Prăvălii mici, vezi: greisleri și boltași.

Froducte, (neguțători de —) 9; 4 germani, 3 ovrei, 1 maghiar,
1 român: Nicolau Teod.

Puști, (lucrători de —) 1; german

Putinari, 8; — 6 germani, 2 unguri

Restaurații 29; 22 săs., 3 ung., 3 ovr., 1 rom.

Rotari, 8; 5 ung., 2 germani, 1 bohem.

Rufărie, (lucrători de —) 4, germani.

Salamagii, 2; 1 german, 1 bohem.

Șampanie, (fabrică de —) 1; săs.

Săpunari 4; germani.

Scaune, (fabrică de —) 1; săs.

Sculptori, 3.

Sdranțe și oase, (adunători de —) 1; ovreu.

Șelari, 4 măestri; 1 german, 3 unguri.

Sitari, lucrători de site, 3; ung.

Societate econ. în Țeara Bârsei, 1.

Soda, fabrică de — 3; germani.

Spălătorie, institut de spălat rufe și călcat, 14; 6 germ.,
6 ovr., 1 ung., 1 română: Beșu Maria.

Speditori, 2; 1 german, 1 ovreu.

Spirt, (fabrică de —) 1.

Sticlă, vânzători de sticlării, 4; 3 germani, 1 român: Bidu
Andrieu.

Strugari, 15; 6 germani, 2 unguri, 7 alte naț.

Sulfur, (fabrică de —) 1.

Tăbăcari, 6.

Tapișeri, 8; 4 germani, 4 alte naț.

Telali, vânzători de haine vechi, 22; 19 țigane, 3 ovrei.

Timichigii, 17; 12 germani, 3 dif., 2 unguri.

Tipografia, 6; 3 ovrești, 2 rom., 1 germ. Românești: Ciurcu et Comp., A. Murășanu.

Turtari, 5; 3 magh., 1 german, 1 ovreu.

Umbrele, (lucrători de —) 1.

Urloeri 7; 4 germani, 3 dif.

Văpsitori, (Färber), 5; 4 germani, 1 maghiar.

Văpsitori de fier, 1.

Văpsitori de uși și ferestri, 15; 8 germani, 3 maghiari, 2 români, 2 dif. Români: Bucă Dumitru, Moldovan Vasile.

Văpsitori de firme, 4.

Var, (fabrică de —) 2.

Zarați, 6; 5 români și 1 ovreu. Români: Cristan Todor, Median Stefan, Neagu George, Pernea Florea, Voicu Constantin.

Zidari 49; 22 maghiari, 14 germâni, 7 români, 6 dif. Români: Burdulea Ioan, Eremie George, Moldovan George, Muntean Dumitru, Șerbu Ioan, Voicu Ioan, Zadici George.

Zugravi, artistic și pentru decorații 1: Muntean Ioan.

Zugravi pe sticlă și porțelan, 2; 1 ungar, 1 român, N. Ghighiniță.

Zugravi de odăi, 29; 10 rom, 7 germ, 7 ung., 5 dif.

R o m â n i :

Albu Gligor	Birt George
Anca Emil	Birt Vasile
Ancăn George	Gal George
Arsu Nicolae	Pitiș Vasile
Biriș George	Preda Ioan

Recapitulare.

1. Grădinărie.

Grădinari 4

2. Instalații chimice.

1. Văpsitori (Färber)	5
2. Fierbători de oțet	2
3. Fabrică de ciment	1
4. " " zăhar	1
5. " " petrolu	3
6. " " gaz	1
7. " " sodă	3
8. " " acid sulfuric	1
9. " " asfalt	1

Transport 18

	Transport	22
3. <i>Industrie de aurari și argintari.</i>		
1. Aurari și argintari	8	
2. Gravori	2	10
4. <i>Industrie de construcție.</i>		
1. Zidari	49	
2. Tăietori în peatră	3	
3. Sculptori	3	
4. Lemnari	35	
5. Arhitecți	10	
6. Antreprenori de asfalt și ciment	3	
7. Fabrici de var	2	
8. Pardositori	4	109
5. <i>Industrie de fer și metal.</i>		
1. Producători de piele	2	
2. Arâmari și turnători de clopote	2	
3. Căldărari	3	
4. Ascuțitori și producători de cuțite	5	
5. Lucrători în metal	1	
6. Lăcătuși	19	
7. Covaci (Fauri)	10	
8. Tinichigii	17	
9. Brânzari	2	
10. Topitori de aramă	1	62
6. <i>Industrie de hârtie.</i>		
1. Compactori		8
7. <i>Industrie de îmbrăcăminte.</i>		
a) <i>Încălțăminte:</i>		
1. Păpucari	143	
2. Cismari	138	281
b) <i>Altă îmbrăcăminte:</i>		
1. Pălării	12	
2. Chipiuari	2	
3. Croitori de mantale	1	
4. " " corsete	1	
5. Modiste	8	
	Transport	24 492

	Transport	24	492
6. Posomanari (cepragari)		1	
7. Croitori bărbătești		87	
8. „ pentru dame		26	
9. Producenți de rufărie		4	
10. Institute de spălat și călcat		14	
11. Brodătoare		1	
12. Umbrelari		1	158
8. <i>Industrie de lemne.</i>			
1. Strugari		15	
2. Putinari		8	
3. Impletitori de coșuri		5	
4. Calapodari		3	
5. Fabrică pentru articli de lemne		4	
6. Rotari		8	
7. Lucrători de instrumente de lemn		1	
8. Fabrică de scaune		1	
9. Fabrică de parchete		1	46
9. <i>Industrie de lut și sticlă.</i>			
1. Olari		1	
2. Cărămidari		3	
3. Zugravi de sticlă și porcelan		2	6
10. <i>Industrie de mașini.</i>			
1. Lucrători de arme		1	
2. „ „ biciclete		1	
3. Mechanic		1	
4. Fabrici de mașini		5	
5. Orologeri		13	21
11. <i>Industrie de mobile și profesioni, cari să refer la întocmirea decorativă a camerelor:</i>			
1. Văpsitori de ferești, uși etc. și la-chireri		15	
2. Ferestari		2	
3. Tapetari		8	
4. Măsari		63	
5. Zugravi de odăi		29	
6. „ „ decorațiuni		1	118
	Transport	841	

12.	<i>Industria diferite.</i>	Transport	841
	1. Societăți de asigurare	9	
	2. Stabilimente de băi	4	
	3. Confectionare de haine de pat	1	
	4. Bordele	4	
	5. Plapomari	4	
	6. Friseri	26	
	7. Hoteluri și hanuri	15	
	8. Instalatori	4	
	9. Cafenele	6	
	10. Urloieri	7	
	11. Cârciume	170	
	12. Pompe funebre	3	
	13. Bibliotecă pentru împrumutare	1	
	14. Organiști	3	
	15. Restaurante	29	
	16. Văpsitori de firme	4	
	17. Abator	1	
	18. Curățitori de closete	2	
	19. Profesori de dans	2	
	20. Mijlocitori de plasat servitori	5	
	21. Dantiști	4	304
13.	<i>Industrie multiplicatoare.</i>		
	1. Tipografi	6	
	2. Litografi	1	
	3. Fotografi	7	14
14.	<i>Industrie de piele.</i>		
	1. Mănușari și bandageri	2	
	2. Tăbăcari	6	
	3. Nălbitori	2	
	4. Văpsitori de piei	1	
	5. Curelari	11	
	6. Șelari	4	26
15.	<i>Industrie de spirtoase.</i>		
	1. Fabrică de licoruri	4	
	2. Berării	2	
	3. Fabrică de spirt	1	
	4. „ „ șampanie	1	8

Transport 1193

16.	<i>Industrie textilă.</i>	Transport	1193
	1. Țesători de pânză	1	
	2. Funari	7	
	3. Producenți de articli de împletit	5	
	4. Fabrici de postav	5	
	5. Țesători de lână	1	
	6. Decatir	1	
	7. Postovari	3	23
17.	<i>Mijloace pentru transport.</i>		
	1. Fiacări	58	
	2. Speditori	2	
	3. Omnibuse	2	62
18.	<i>Neguțători.</i>		
	1. Băcani	16	
	2. Neguțători de manufacturi și marfă cu contul	35	
	3. Galanterii	6	
	4. Comionaj și comisionari	9	
	5. Agenți	12	
	6. Librari	7	
	7. Colportori de cărți	1	
	8. Zarafi	6	
	9. Vanzători de făinuri	10	
	10. " " oțet	1	
	11. Depozit de mașini de cusut	4	
	12. " " ape minerale	2	
	13. Neguțătorie de ghete	5	
	14. Depozit de mobile de fier și legene	3	
	15. Depozit de bere	1	
	16. Neguțători de vinuri	7	
	17. " " lână	1	
	18. Depozit de pianuri	2	
	19. Neguțători de spirt	1	
	20. " " ferărie	4	
	21. " " mărfuri mestecate	32	
	22. " " sticlărie	4	
		Transport	169 1278

Transport 169 1278

23. Neguțători de mărfuri cu cotul și de tricot	13	
24. Hăinari	13	
25. Vânzători de piei	6	
26. " " mobile	7	
27. " " lemnărie	10	
28. Societate com. Țeara Bârsei	1	
29. Bănci	7	
30. Vânzători de produse	9	235
<hr/>		
19. <i>Neguțători și telali.</i>		
1. Prăvăliași	64	
2. Negustori	48	
3. Telali	22	134
<hr/>		
20. <i>Prelucrare de produse animalice.</i>		
1. Perieri	6	
2. Pieptănari	2	
3. Cojocari	30	
4. Pregătitori de cleiu	1	
5. Mățari	3	
6. Săpunari	4	
7. Sitari	3	
8. Ingrășătoare de porci	2	
9. Adunători de zdrante și oase	1	
10. Curățitori de mațe	2	
11. Fabrică de penele	1	55
<hr/>		
21. <i>Profesiuni împreunate cu mijloace de viață</i> (mâncare):		
1. Brutari	35	
2. Măcelari	48	
3. Turtari	5	
4. Cărnățari	13	
5. Cofetari	5	
6. Morari	20	
7. Producători de candite și alva	9	
8. Lăptărie	1	
<hr/>		

Transport 136 1702

	Transport	136	1702
9. Fabrici de candite		1	
10. „ „ muștar		1	
11. Dătători de cost		13	
11. Fabrică de salam		2	153
	Total	. .	1855

Din aceștia sunt:

Germani	680
Maghiari	528
Români	243
Evrei	82
Țigani	19
Boemi	13
Poloni	2
Armeni	1
Italiani	1
Diverși	286

N. Petra-Petrescu.

A P E L

cătră publicul român din regatul ungar pentru participare la Expozițiunea generală română din 1906.

În anul 1906 se împlinesc optsprezece secole dela descălécarea legiunilor romane pe pământul Daciei, care remarcă începutul formării națiunii române pe teritorul ce poporul nostru l'a păstrat și'l locuește până 'n ziua de astăzi; și tot în anul 1906 vor sărbà și frații noștri din Regatul României aniversarea de patruzeci ani a întemeiării glorioasei lor dinastii și a domniei primului lor Rege, care și-a revărsat razele binefăcătoare și preste hotarele acestei țări, asupra întreg neamului românesc.

Anul 1906 reprezintă prin urmare în istoria poporului nostru un moment sărbătorec de deosebită însemnătate, care trebuie să încâlzească inimile tuturor Românilor fără deosebire de hotare politice, și se cuvine deci să fie sărbătorit prin o mare și generală manifestațiune națională, la care să participe toate ramurile națiunii române.

Conduși de această dorință, Corpurile legiuitoare ale României au decis aranjarea unei *Expozițiuni generale române*, care se va inaugura la 1/14 Iunie și va rămâne deschisă timp de 6 luni până la sfârșitul lui Octombrie 1906.

Comisarul general al Expozițiunii, ilustrul savant *Dr. C. I. Istrati*, pătruns de însemnătatea participării Românilor din Regatul ungar la această expozițiune națională, care fără conlucrarea lor ar rămâne lipsită de caracterul *general-român*, a cerut în acest scop concursul »Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român«, și Comitetul central al acesteia, având în vedere interesele noastre naționale și economice, precum și relațiunile de prietenie și bună vecinătate cari leagă monarhia noastră de România și în urma cărora nu numai ducatul Bucovinei va participa în mod oficial ci și guvernul Ungariei a luat inițiativa pentru participarea la expozițiune a cercurilor noastre interesate în Regatul român și în acest scop a și acordat expozanților din Ungaria toate înleznirile de transport și de vamă, — a primit angajamentul de a înzestra atât pavilionul cât și casa țărănească ce se va construi pe teritoriul expozițiunii anume pentru Românii din Regatul ungar și a încredințat conducerea acestor lucrări primsecretarului »Asociațiunii«, dlui *Dr. C. Diaconovich*.

Comitetul central vine acum a cere concursul publicului român din această țeară, pentru a putea înzestra pavilionul ce i-s'a încredințat în condițiuni cât mai mulțămitoare și demne de rolul ce ni-se cuvine în sinul națiunii române.

În acest pavilion Românii din Regatul ungar vor avea să fie reprezentați în mod sistematic și unitar prin un tablou cât mai complet al tuturor stărilor lor și al tuturor manifestațiunilor vieții lor naționale.

Pentru informarea prealabilă a publicului nostru anunțăm încă de acum, că pavilionul va cuprinde următoarele secțiuni:

I. Situația etnografică, care va prezenta teritoriul Ungariei locuit de Români, proporția acestora în populațiune, viața lor comună, etc. Această secțiune o va aranja biroul »Asociațiunii« cu materialul de care dispune. Va primi însă cu mulțămită și cere anume pentru această secțiune un număr cât mai mare de fotografii ale comunelor românești mai marcante (vederi generale, piețe, strade principale, etc.)

II. Locuințele poporului nostru. În această secțiune, la care aparține și o completă casă țărănească din Transilvania, care se va construi în satul etnografic, alături de casele țărănești din Istria, Macedonia, Basarabia, Bucovina, Moldova, etc., — se vor expune fotografiile ale caselor noastre țărănești, ale părților și interiorului acestora, mobilier original, și toate uneltele de casă.

Pentru înzestrarea secțiunii II cerem concursul publicului mare și în deosebi al despărțămintelor »Asociațiunii«.

III. Industria de casă, și anume: a) *industria textilă* cu toate produsele și uneltele ei, și

b) *alte industrii de casă* cultivate de poporul nostru, cum sunt: olăritul, împletitul, sculptura în lemn, etc.

La aranjarea acestei secțiuni a binevoit a se angaja doamna *Maria Cosma*, prezidenta Reuniunii femeilor române din Sibiiu, care în scopul ca în despărțământul industriei textile să se expună numai obiecte originale și de valoare superioară, va alege personal obiectele de expus cu ocaziunea excursiunilor ce le va face în diferitele părți ale țării. Comitetul central apelează la despărțămintele »Asociațiunii«, la Reuniunile de femei și la damele române cari se interesează de acest ram al muncii noastre naționale, și le roagă să înleznească lucrarea doamnei *Maria Cosma* prin adunarea produselor mai valoroase de industrie textilă până la sosirea d-sale în localitate, când apoi se va face alegerea definitivă.

IV. Portul și obiceiurile poporului nostru. Portul țărănesc se va prezenta pe păpuși în mărime naturală și în miniatură (60 cm. înălțime). Se vor putea expune însă și numai părți singuratice ce aparțin portului (s. e. cămeși, cătrînțe, ținde, propoade, etc.), precum și costume de interes istoric.

În aceeaș secțiune se vor expune și orice obiecte ce privesc obiceiurile poporului (la sărbători, la petreceri, la lucru, la evenimente familiare, etc.) și superstițiunile poporale.

V. Agricultura și alte ocupațiuni înrudite cu aceasta (silvicultura, horticultura, vieritul, creșterea vitelor, pescăritul, vânatul, etc.). Această secțiune va avea să arate cum, ce și cât producem în acest ram al producțiunii naționale și va putea cuprinde prin urmare tot ce sub aceste raporturi va fi de interes pentru vizitatori, anume: date statistice, planuri de exploatare, instalațiuni, unelte și produse agricole (toate acestea în natură, în miniatură ori în chipuri).

Pentru aranjarea acestei secțiuni se va cere concursul Reuniunilor noastre agricole, cari vor fi rugate a stabili un program detaliat pentru adunarea și alegerea obiectelor.

VI. Industria. În această secțiune se vor prezenta meseriile ce se practică în sinul poporului nostru (afară de industria de casă), apoi industria mare, în cât există, și în deosebi și industria minieră; și anume

se vor arăta materialul ce se întrebuințează, procedurile ce se uzitează și produsele diferitelor ramuri.

Și în această privință se va cere concursul corporațiilor și cercurilor de specialitate pentru stabilirea modalităților înzestrării secțiunii, ca să se expună numai obiecte mai de valoare, cari se vor putea transporta fără greutatea prea mari și nu vor fi supuse stricăciunii.

VII. Istoria poporului nostru, prezentată prin acte, documente, obiecte și chipuri de interes pentru istoria noastră politică, și anume atât prin cele ce se află în posesiunea »Asociațiunii«, cât și cele ce se vor pune la dispozițiune de alte corporațiuni sau de particulari.

VIII. Știința și literatura. Secțiunea va cuprinde scrieri, apărute, preparate și alte lucrări științifice ale Românilor din Ungaria, producțiunea lor literară și presa lor periodică. Pentru înzestrarea secțiunii se face apel la savanții și scriitorii români de origine din patria noastră (eventual la familiile lor), apoi la bibliotecile, la corporațiunile noastre științifice-literare și la redacțiunile gazetelor noastre.

IX. Secțiunea retrospectivă va prezenta portretele și reliquiile bărbaților nostri cari s'au distins pe teren politic, științific, literar economic sau cultural, apoi preste tot obiectele de interes pentru istoria noastră culturală. Înzestrarea ei se va face ca și a secțiunii VII.

X. Artele frumoase (pictura, sculptura și muzica), prezentând artiștii români și lucrările lor, instrumentele de artă, și în fine instituțiunile și societățile artistice cu întocmirile lor. Materialul pentru această secțiune se va cere dela artiștii români (event. dela familiile acestora), dela societățile artistice și se va întregi cu obiectele ce vor sosi dela alte corporațiuni sau dela particulari.

XI. Industria de artă, cu lucrări de artă decorativă, executate de artiști sau diletanți (încât nu aparțin altor secțiuni, s. ex. industriei de casă etc.). Adunarea obiectelor se va face cu ajutorul despărțămintelor »Asociațiunii« și a comitetelor locale.

XII. Biserica ort. română din Transilvania și Ungaria, prezentând istoria ei, stările de astăzi, instituțiunile bisericești, bisericile și odoarele lor. Pentru aranjarea secțiunii Comitetul central se va adresa la autoritățile bisericești competente.

XIII. Biserica unită română. Această secțiune se va aranja ca și cea premergătoare.

XIV. Școalele române, prezentând date statistice despre instituțiile noastre de învățământ, primare și secundare, întocmirea și istoria lor. Datele și obiectele de expus se vor cere pentru școalele confesionale primare dela autoritățile bisericilor ce le susțin, iar pentru școalele secundare dela direcțiunile acestora.

XV. Instituțiunile noastre culturale »Asociațiunea pentru literatura română și cultura poporului român«, Asociațiunea aradană și cea din Maramurăș, Societatea pentru fondul de teatru român, și celelalte societăți culturale din țeară vor expune aici documentele și obiectele ce privesc istoricul lor, instituțiunile ce le susțin, publicațiunile ce le-au editat, etc.

XVI. Băncile române din țeară vor prezentă ca și la expozițiunea din Sibiiu în 1905 — stările lor de astăzi, desvoltarea și întocmirea lor, instituțiunile ce le susțin, publicațiunile lor, etc. Pentru aranjarea acestei secțiuni se va face apel la Delegațiunea Băncilor române.

În scopul de a înzestră toate aceste 16 secțiuni, împreună cu casa țărănească din Transilvania, în condițiuni cât mai mulțămitoare și de a prezentă în pavilionul Românilor din regatul ungar un tablou sistematic, unitar și complet al individualității noastre etnice, al stărilor noastre și al tuturor manifestațiunilor vieții naționale a poporului nostru, Comitetul central s'a înțeles cu Comisariatul general din București, ca pregătirile Românilor din Ungaria și Transilvania pentru expoziție, să se facă exclusiv numai cu intervențiunea organelor »Asociațiunii« și că toți câți vor voi să participe la expozițiune, vor aveà să se adreseze pentru informațiuni și plasarea obiectelor, fără excepțiune numai la Comitetul central în Sibiiu, pentrucă numai astfel va fi posibil de a face selecțiunea cuvenită între obiectele de expus și de a împiedecă expunerea unui material fără valoare și necorespunzător scopului urmărit.

»Asociațiunea« din a sa parte va institui, prin organele ce le va exmite și cu ajutorul despărțămintelor sale, în toate centrele mai însemnate ale comitatelor locuite de Români, câte un *Comitet local*, care să organizeze și conducă lucrările pregătitoare și colectarea obiectelor.

Și până la timpul când aceste Comitete locale, în cari vor fi învitate și dame române și a căror adrese se vor publică în timpul cel mai apropiat, — își vor puteà începe activitatea, publicul român din țeară se va puteà orientà din cele comunicate mai sus cu privire la împărțirea și cuprinsul secțiunilor pavilionului, și toți câți vor puteà și vor voi să participe la expozițiune, vor puteà începe pregătirile necesare ca să poată trimite obiectele de expus la timp potrivit și ca pavilionul nostru să poată fi pe

deplin înzestrat până la deschiderea expozițiunii, de care ne desparte abia o jumătate de an.

Apelăm deci la toți prietini culturei poporului nostru, cari se știu încălzii pentru idealurile noastre naționale și nu se retrag nici dela muncă și jertfe pentru înaintarea intereselor noastre obștești, să se pună pe lucru, să adune ce este de adunat, să îndemne unde va fi de îndemnat, ca participarea noastră la Expozițiunea generală română din 1906, să devină o mare și deamă manifestatiune națională a Românilor din Ungaria și ca aceștia să se prezinte la marea sărbătoare a Româнизmului în condițiuni corespunzătoare importanței elementului nostru în sinul națiunii române.

Biroul Asociațiunii din a sa parte va îngriji ca publicul nostru să fie informat pe deplin și la timp asupra mersului lucrărilor pregătitoare, și anume și asupra modalităților în cari este a se anunța participarea la expozițiune și va avea să se facă trimiterea obiectelor. Va da anume la toți câți i-se vor adresă, informațiunile și instrucțiunile de cari vor avea trebuință.

Accentuăm încă de acum, că participarea la expozițiune trebuie anunțată biroului »Asociațiunii« cel mult până la 1 Aprilie 1906, arătându-se în mod specificat obiectele ce se vor expune (descrierea, originea, numărul, volumul și greutatea lor), ca apoi expedițiunea să se poată face conform instrucțiunilor ce se vor da din caz în caz și în conzonanță cu biletele ce vor fi trimise în duplu, deodată cu obiectele de expus.

Obiecte a căror trimitere nu se va anunța prin asemenea bilete și nu vor sosi la timpul și locul ce se va designa, vor fi refuzate, deoarece biroul nostru va putea exoperă și asigura expozanților înlezmirile de transport și de vamă, precum și plasarea corespunzătoare a obiectelor numai în caz dacă se vor observă cu toată rigoarea instrucțiunile ce se vor stabili.

Din ședința Comitetului central al Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român, ținută în Sibiu la 12 Decemvrie 1905.

Iosif St. Șuluțu m. p.,
prezident.

Ioan I. Lăpădatu m. p.,
notar.

LĂMURIRI.

*Produsele agricole care pot figură la expoziția din București sunt:
 Producte agricole alimentare de origine vegetală.*

a) Cereale.

1. Grâne diverse, grâne de toamnă, grâu bălan bătrân, românesc, grâu de Prut, grâu de Banat, grâu de Tisa, grâu bălțătel, grâu roșu românesc, grâne de primăvară diverse:

2. Secăruri diverse varietăți: secară de Sf. Helena, rusească și comună.

3. Orzuri diverse: orz comun cu 6 rânduri de toamnă și de primăvară, orzuri cu 4 rânduri, orzoaice sau orzuri cu 2 rânduri și anume: orzoaică de Hanna, orzoaică comună, orz eventail, orz golaș, etc.

4. Porumburi: porumburi comune românești numite și porumb țărănesc, mocănesc, scormunic, etc., porumb cinquantin portocaliu și galben, porumb colțat sau dinte de cal alb, porumb alb comun, porumb portocaliu închis, porumb roșu, etc.

5. Ovăsuri diverse.

6. Meiuri diverse: meu comun, meu argintiu, meu roșu, meu galben, etc.

b) Plante leguminoase.

1. Fasole: fasole oloagă pentru cultură mare, fasole cu bobul rotunjior.

2. Mazăre: diverse varietăți.

3. Bob și bobușor.

4. Linte: linte comună cu bobul mic, linte cu bobul mare.

5. Năut și arachidă.

c) Plante oleioase.

Semințe de mac, floarea soarelui, in, cânepă, etc.

d) Oleuri combustibile de origine vegetală.

Oleuri de in, cânepă, mac, floarea soarelui, nucă, jir, semințe de dovleac, etc.

Produse agricole nealimentare.

1. Plante textile: in, cânepă (snopi, mănunchiuri), fibre vegetale diverse, teiu topit și netopit.

2. Semințe de plante oleioase necomestibile: probe de rapiță, muștaruri, ricină, amelină.

3. Grăsimi și oleiuri necomestibile din plantele de mai sus.

4. Hamei.

5. Sămânțe de plante furagere: mei păsăresc, lucernă, trifoiuri diverse.

6. Lână brută spălată și ne spălată: țurcană, țigae, spance, merinos, etc.

7. Păr de animale domestice: păr de capră, de cal, de porc, de bou, etc.

8. Fulgi, puf, pene.

Insecte utile și produsele lor.

Ceară și miere de albine, gogoși de mătase, mătase și borangic.

